

РЕФЕРАТ

Дав Захаров поднео је издавачком предузећу ПРОСВЕТА свој превод на српски језик Пушкинове драмске поеме ГОСТ ОД КАМЕНА.

Опет превод у стиховима, и превод драмскога спева, и превод текста великога песника, и пред тим ~~а~~ трима капиталним тешкоћама опет питање језика и звучних суштина, и питање темперамента и стила. Али, с друге стране, појава таквих избора и покушаја у преводној књижевности значи културну тежњу навике у сасвим одређеном смислу.

Дав Захаров, Рус, превео је на српски језик Пушкинову
древску поему, боље рећи малу драму КАМЕННИ ГОСТО. Другим речма, то је мала дра-
ма на познату класичну тему обрађену, колико да подвучемо фреквенцију теме,
обрађену од шпанца ~~Молера~~ Мочина, од Енглеза Ђајрона, од Француза Молије-
ра, обрађену под директним насловом ДОН ХУАН. Нова Пушкина је мала драма све-
дена на четири сасвим кратке сцене, и приказује последњу љубавну комедију ју-
нака, и ~~на крају~~ пропаст дон Хуана који је у ствари бесмртан. Гост од камена, то
је статуа надгробна, Шпанца дон Алвара, ~~кога је убио дон Хуан~~ Алвара командора
по рангу, кога је убио дон Хуан, Шпанца и он али не историски дон Хуан од Аустрије,
је јунак у ~~брани~~ битци код Лепанта, победник над Турцима, него просто дон Хуан,
човек ^{знам} ~~али~~ по ^{необично} ~~необично~~ рђаву гласу, али по некој вечно примамљивој сили карактера
поза, човек бесмртно занимљив. Дон Хуан ће успети, ~~опет~~ по линији опет бесмртан
но драмске своје еротике, да придобије, управо залуди, у низу толиких жена и де-
војака и тужну, свакодневно на гробу мужа, уплакану удовицу дон Алвара, доне Ану.
Позваће дон Хуан опет по својој неиспрпно занимљивој фантазији, позваће статуу
мужа удовичине и своје жртве у кућу доне Ане, на врсту љубавног састанка у
троје, уверен да је командор, према речима Пушкина,

..... человек разумный,
и верно присмирел с тех пор как умер.

Дакле, човек разуман, и зацело се и смирио пошто је умро. Као што је познато, расplet драме је у моралном императиву. Све ^{је} у првом пролазном свету само знак, само симбол, што би рекао Гете, и баш то је гаранција равнотежи и моралу.

На дразак дон Хуанов позив статуа заклина главом потврдно: доћи ће. Гост од камене заиста и дође, и изазове запрепашћење и код дон Хуана. Гост и проговори, затражи руку да му пружи дон Хуан, овај поносишпански племић, пружа руку, ^{али} кроз камени стисак осети да му је дошао крај. У тај час се отвори земљи дон Хуан пропадне заједно са командором од камена.

Кад дође до разговора о овој малој драми, о њој у оригиналу или у преводу, свеједно, има да се пред тим врло простим, необично простим текстом узме на ум троје: дон Хуан, Пушкин и у нашем случају, преводилац. Дон Хуана издвајамо и помињемо лично, одвојено и од Пушкина, јер тако мора бити, јер ~~јер~~ дон Хуана није измислио ни створио Пушкин. Дон Хуан, као Фауст, као дон Ки-хот, као Кабиостро, као Уленспигел, као Персифел, то је врста и загонетних и импозантних ^{зависа} ^{њих} утемељених карактера. ~~зависа~~ те типове, створио је народ, тамо шпански, тамо немачки, тамо италијански, фламански, англо-келтски. Ти карактери, то су типови света, они не старе, не излазе из моде, не слабе као егзистенције. Са школом и без школе, знају за њих сви стојени народи, књижице о њима пролају се по вешарима, и по књижевима за научне књиге. Ти типови, то су тако моћни симболи да провоцирају највеће песнике и највеће музичаре. Да останемо само при дон Хуану: сем песника које смо навели, компоновао је о дон Хуану славну оперу Моцарт, ^{опера је} познату, због либрета на италијанском језику, као Дон Бовани; из ~~либрета~~ либрета је Пушкин узео мото за свој драмски спев. Написати дон Хуана, компоновати га, преводити стихове о њему, тежак је посао, јер у сва три случаја имамо испод уметничке обраде ^а нешто што је и фантастична личност и жив човек, ужасно жив, кога треба савладавати, прилагођавати му се. Толико о дон Хуану.

Пушкина су провоцирали да напише свој драмски спев, и дон Хуан сам, и Моцартова музичка обрада ~~у~~ типа и легенде. Пушкин је познат као лирски песник у првоме реду. Да је живео дуже од тридесет седам година, ~~посе~~ постао би, вероватно, најпрослављенији као драмски песник руске националне и истогориске драме. Прерада ^{његова} руских скаски, драмска је прерада. Лирска његова поезија, тамо где је најјача и то је у ораховој љусци драма. Решимо Бронзани јахач, још један камени или, ако хоћете, метални гост, и ужасно снажан симбол. Та песма ~~оставља у читаву апсолутно ефект и потрес и језу од леана~~

који није матерњи језик преводиоца. преводилац није нагла западао у интелекту-
 ачне нетачности, за то он зна и сувише добро српски, а и врло прост текст Пушки-
 нов то искључује. Ипак. Глаголске прилоге српски језик не воли ни у прози, а
 не трпи их у поезији. би-ћи и вши-вши руже наш језик а лако се могу избећи,
 што се семантике и стила тиче. Није ли Максим Горки протествовао ^{зак} ~~чи~~ у руско
 ком језику против тих облика и казао у шали доста са тим шчи / ^н што је зна ~~е~~
 се, као реч назив за ~~за~~ националну руску чорбу. / Врћају се свршени и трајни
 глаголи. Ред речи је понекад ^у ~~Мевешто~~ нанизан. Пренос реченичног смисла из
 стиха у наредни стих понекад је дисконексија. Као редовито кад се преводи не
 на матерњи језик, и овај преводилац је на једно два места улетео у идиоматику
 чију ниенсу не осећа доста. Идиоматски, домаћи ~~изрази~~ изрази привлаче, али су
 опасни. Нико није домаћин у туђем језику. Преводити на туђ језик, то је увек
 помало снобизам, а свакаки увек улога. Можда извежбана улога, али улога. Дав ~~Зав~~
 Захаров као сви Руси, добро цени улоге, и са ^{још} ~~мало~~ труда ~~још~~ може учинити услу-
 гу нашој преводној књижевности. Референт је читао ред по ред оригинал и превод,
~~ред~~ и избегавао местимично сигнале. У смислу тих сигнала преводилац ће, из ~~себе~~
 себе и према себи, моћи ^{још} поправити своју версију. молимо бисмо такође да
 наредна редакција дође у руке референта потпуно чиста. Оно што је макар делим-
 ично брујон, смета да се добије непосредан утисак од квалитета, а без непосред-
 ног утиска не ^е ~~цени~~ човек како треба ни ^с ~~у~~ свој рад а камо ли туђ.

Београд 18 октобар 1949

Ксентија Седурин
 Ксентија Седурин